

Magyarország Alkotmánybírósága
1015 Budapest, Donáti utca 35-45.

a Békéscsabai Járásbíróság,
mint az ügyben első fokon eljáró bíróság útján
5600 Békéscsaba, Árpád sor 4.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: 1V/1806 - 2 / 2019	
Érkezett: 2019 JAN 24.	
Példány: 1	Közelítőiroda:
Melléklet: 0 db	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott, [redacted] (BV. Intézet) terhelt, a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőm - Dr. [redacted] - útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria 2018. október 8. napján hozott Bfv.III.292/2018/8. számú végzésének alaptörvény-ellenességét – tekintettel arra, hogy a Kúria döntése sérti az indítványozó [redacted] alaptörvényben biztosított jogát –, és az Abtv. 43. §-(1) bekezdésének megfelelően azt semmisítse meg, mivel sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és az Egyezmény 6. cikk 1. pontját, melyek értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el.

Kérem továbbá a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjék a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 665. § (1) bekezdése alapján felhívni a Békéscsabai Járásbíróságot, hogy a jogerős ügydöntő határozat végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig szakítsa félbe.

Indokolás:

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése

A Békéscsabai Járásbíróság 2016. április 20. napján kelt 19.B.130/2015/72. számú ítéletével [redacted] I. rendű. terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás büntetében, egyben a Szegedi Városi Bíróság 10.B.1961/2010/8. számú ítéletével számvitel rendjének megsértése miatt alkalmazott próbára bocsátást megszüntette. Ezért az I. rendű terheltet halmazati büntetésül 3 év 6 hó szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön, s az I. rendű terhelt a szabadságvesztés büntetés 2/3 részének kitöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra. Elrendelte továbbá a Békéscsabai Városi Bíróság 1.B.163/2008/37. számú jogerős ítéletével kiszabott 1 év 4 hónap börtönbüntetés utólagos végrehajtását, és az első rendű terhelttel szemben 1.212.763 forint erejéig vagyoneklobzást is alkalmazott. Az eljáró tanács tagjai Dr. [redacted] ülnök voltak.

Kétirányú fellebbezés alapján eljárva a Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2017. október 24. napján jogerős 4.Bf.275/2016/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta annyiban, hogy az I. rendű terhelt tekintetében a szabadságvesztés tartamát 4 évre súlyosította, és 4 év gazdasági társaság vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra is ítélte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helyben hagyta.¹ Az eljáró tanács tagjai dr. [REDACTED] bírók voltak.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt. Az eljárási szabályok megsértése körében kifogásolta, hogy a másodfokon eljáró Gyulai Törvényszék tanácsa nem volt törvényesen megalakítva, mert nem az előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bírói tanács járt el, ezáltal feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés valósult meg.²

Az I.r. terhelt védője által hivatkozott eljárási szabálysértés az alábbiak miatt valósult meg.

A Be. 373. § (1) bekezdés II. pont a.) pontja alapján az ítélet hatályon kívül helyezésének van helye, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva.

A bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. (Bszi) 8. § (1) bekezdése alapján senki sem vonható el törvényes bírájától. A 8. § (2) bekezdés alapján a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, **előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.**

A bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás 114. § (1) bekezdése szerint a Bszi. 9. § (1) bekezdése alapján a bíróság elnöke minden év december 10. napjáig a következő tárgyévre vonatkozóan ügyelosztási rendet határoz meg. Az ügyelosztási rendnek tartalmaznia kell, hogy a bírák, a bírósági titkárok, bírósági ügyintézők **mely ügyekben járhatnak el (ügybeosztás)**, és hogy az ügyek kiosztására milyen szabályok szem előtt tartásával kerül sor (ügykiosztás).

A fenti garanciális szabályok biztosítják, hogy az ügyek elosztása és tárgyalása előre meghatározott elvek mentén, kiszámíthatóan és átláthatóan történjen, abban szubjektív döntések ne játszanak szerepet.

A Gyulai Törvényszék 2016. EL.III.A.3/19. számú ügyelosztási rendje határozta meg, hogy 2017. évben a Gyulai Törvényszék bírái és bírói tanácsai milyen ügyekben jogosultak eljárni. Az ügyelosztási rend b.3. számú melléklete alapján a [REDACTED] az alábbi bűncselekmények tárgyalása során jogosult eljárni:

- az egészséget veszélyeztető bűncselekmények,
- a szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények,
- a költségvetést károsító bűncselekmények,

¹ Kúria Bfv.III.292/2018/8. számú végzése Indokolás I. 2. oldal

² Kúria Bfv.III.292/2018/8. számú végzése Indokolás II. 3. oldal

- a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények.

A fenti ügytárgyakból kitűnően e tanács vagyon elleni bűncselekmények tárgyalására az ügyelosztási rendben nem került kijelölésre, így a csalás büntette miatt folyamatban volt büntető ügyben II. fokú tanácsként nem járhatott volna el.

Tekintettel arra, hogy az eljáró tanács nem az előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölhető tanácsként járt el, eljárása sértette a Bszi. 8. § (1) bekezdését és elvonta a terheltet a törvényes bírájától.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont a.) pontjába ütközően a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, ezért a Be. 416. § (1) bekezdés c.) pontja alapján a bíróság határozatának meghozatalára a hivatkozott eljárási szabálysértéssel került sor.

Ezen eljárási szabálysértés önmagában indokolja a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését.

A Kúria a 2018. október 8. napján kelt Bfv.III.292/2018/8. számú végzésével a csalás büntette miatt [REDACTED] és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben [REDACTED] rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Békéscsabai Járásbíróság 19.B.130/2015/72. számú és a Gyulai Törvényszék 4.Bf.275/2016/9. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.³ Az eljáró tanács tagjai Dr. [REDACTED] [REDACTED] bírók voltak.

„A Be. 608. § (1) bekezdése a) pontja szerint a másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, vagy a tárgyaláson a tanács tagjai nem voltak mindvégig jelen.

Az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés c) pontja körébe eső abszolút hatályon kívül helyező eljárási szabálysértések közé sorolta – fenti rendelkezésekkel egyezően - a 373. § (1) bekezdés II/a) pontja alapján azt, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva.

Fenti rendelkezések egyezőségéből következően annak eldöntésénél, hogy jelen büntetőügyben az eljáró tanács törvényesen volt-e megalakítva, az elbírálás idején hatályos büntető eljárásjogi rendelkezéseket alapul venni.

Az 1998. évi XIX. törvény 14. § (5) bekezdése szerint a másodfokú, a harmadfokú bíróság és a Kúria három hivatásos bíróból álló tanácsban, vagy ha e törvény úgy rendelkezik, öt hivatásos bíróból álló tanácsban jár el.

A (7) bekezdés értelmében a 17. § (5) és (6) bekezdésében felsorolt bűncselekmények esetén első fokon a tanács elnöke (egyesbíró), másodfokon és – a Kúria kivételével – harmadfokon a tanács egyik tagja az Országos Bírósági Hivatal Elnöke által kijelölt bíró.

Az iratokból megállapíthatóan jelen ügyben a másodfokú eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Gyulai Törvényszék három hivatásos bíróból álló tanácsban járt el, a büntetőügy tárgyát pedig olyan bűncselekmény képezte – amint arra a Legfőbb Ügyészség átiratában helytállóan hivatkozott -, amely nem igényelte a tanács valamely tagjának az OBH Elnöke általi kijelölését sem.”⁴

A Kúria álláspontja szerint „az indítványozó által sérelmezett előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró kötelező részvételére vonatkozó szabályokat az 1998. évi XIX. törvény nem tartalmazott, ezért a másodfokú bíróság az 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés II/a) pontjában meghatározott abszolút eljárási szabálysértést nem követett el.”⁵

³ Kúria Bfv.III.292/2018/8. számú végzése Rendelkező rész. 1. oldal

⁴ Kúria Bfv.III.292/2018/8. számú végzése Indokolás III.. [33-38]

⁵ Kúria Bfv.III.292/2018/8. számú végzése Indokolás III.. [39]

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdése értelmében, a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

Tájékoztatjuk a Tisztelt Alkotmánybíróságot arról, hogy az ügyben a felülvizsgálati eljárás a Kúria döntésével lezárult, továbbá más rendkívüli jogorvoslati eljárás – perújítás, jogorvoslat a törvényesség érdekében – kezdeményezésére sem került sor.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A Kúria végzése 2018. október 8. napján kelt, melyet [REDACTED] 2018. október 15. napján vett kézhez. Ennélfogva az indítvány benyújtására az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, amely szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani, az alkotmányjogi panasz megfelel.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

[REDACTED] az alkotmányjogi panasszal megtámadott jogerős ítélet vádlottja volt, akinek személyét – törvényes bíróhoz való jogát – a Kúria döntése közvetlenül érintette.

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő, a tisztességes eljárást garantáló azon alkotmányos követelménynek, miszerint a büntető ítéletet a törvény által felállított bíróság bírálja el, a támadott ítélet nem felel meg. A tisztességes eljárással szemben ugyanis nem mérlegelhető más alkotmányos cél vagy feladat, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog szempontjából közömbös, hogy az ítélet érdemben mennyiben helytálló, így az is, hogy az eljárás egyes szabálytalanságai mennyiben befolyásolják a döntés végeredményét. Az ítélet igazságtartama ugyanis mindig viszonylagos, „a mindig részleges és szubjektív igazságosságnál a tárgyi és formális elvekre támaszkodó jogbiztonság előbbrevaló”⁶. Az eljárási garanciák biztosítása ugyanakkor a legjobb módja az esetleges téves ítéletek kiküszöbölésére.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Az alkotmányjogi panasszal érintett egyéb jogszabályi rendelkezések:

2011. évi CLXI. tv. a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról (Bszj.)

8. § (1) Senki sem vonható el törvényes bírójától.

⁶ 11/1992. (III. 5.) AB hat.

(2) A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.

2017. évi XC. tv. a büntető eljárásról (új Be.)

608. § (1) *A másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha*

- a) a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, vagy a tárgyaláson a tanács tagjai nem voltak mindvégig jelen,*
- b) az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt,*

648. § *Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen*

- a) a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt,*
- b) eljárási szabálysértés miatt,*
- c) az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján van helye.*

649. § (1) *A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság*

(2) Eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát

- a) joghatóság hiányában,*
- b) a magánindítvány, a feljelentés, vagy a legfőbb ügyésznek a 4. § (9) bekezdésében vagy a Btk. 3. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezése hiányában,*
- c) nem az arra jogosult által emelt vád alapján,*
- d) a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel vagy*
- e) a súlyosítási tilalom megsértésével hozta meg.*

1998. évi XIX. tv. Büntetőeljárásról (rég. Be.)

373. § (1) *A másodfokú bíróság*

II. hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha

- a) a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, vagy a tárgyaláson a tanács tagjai nem voltak mindvégig jelen [240. § (1) bekezdés],*
- b) az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt,*
- c) a bíróság a hatáskörét túllépte, katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó, vagy más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bírált el,*

Az Alkotmánybíróság eddig kevés ügyben foglalkozott a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog részét képező törvényes bíróhoz való jog követelményével. A 36/2013. (XII. 5.) AB határozat szerint az Alkotmánybíróságnak a tisztességes eljáráshoz való jog vizsgálata során kiindulópontja, hogy a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. Döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Kiemelte, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az Egyezmény 6. Cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre

megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró. A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet.

Az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB határozatában hangsúlyozta, hogy „a »törvényes bírótól való elvonás tilalma« [...] - az önkényes ügyelosztási renddel szemben - az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésekor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba - többek között - az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagos megítélése nyilvánvalóan elvárható”.⁷

Az Emberi Jogok Európai Bírósága által a MIRACLE EUROPE KFT kontra MAGYARORSZÁG ÜGYBEN 2016. január 12.-én hozott ítéletében is megállapításra került, hogy az adott ügyet nem a „törvény által felállított bíróság” tárgyalta. Az Egyezmény 6. cikkének (1) bekezdését tehát megsértették.⁸ Az EJEB ítéletében részletesen kifejtette nézeteit az ügyelosztási renddel kapcsolatban.

Az ügyek elosztása kulcsfontosságú elem a bíróságok pártatlansága szempontjából. Az ügyek elosztását illetően a Velencei Bizottság – az Európa Tanács előírásaival összhangban – úgy véli, hogy „egy ügyben az eljáró bírót csak törvényben előre meghatározott, objektív és átlátható követelmények alapján lehet kijelölni.” Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) ítélezési gyakorlata szerint az Emberi Jogok Európai Egyezményének (EJEE) 6. cikke szerinti „törvény által felállított” kifejezés azt hivatott biztosítani, hogy „egy demokratikus társadalomban a bírósági szervezet nem a végrehajtott hatalom mérlegelésétől függ, hanem az Országgyűléstől származó törvények szabályozzák.” A kodifikált joggal rendelkező országokban az sem fordulhat elő, hogy a bírósági rendszer szervezését az igazságügyi hatóságok mérlegelésére bízzák, bár ez nem jelenti azt, hogy a bíróságoknak ne lenne némi mozgásterük a vonatkozó hazai jogszabályok értelmezésében. Az EJEE 6. cikkében kifejezetten szereplő megfogalmazás mellett, miszerint az „eszköznek”, amelyen keresztül a tisztességes tárgyalás keretében igazságot kell szolgáltatni, nemcsak „törvény által felállított” bíróságnak, hanem egyben „független” és „pártatlan” bíróságnak is kell lennie általános és konkrét értelemben egyaránt [...], ebből az is következik, hogy a konkrét ügyeket tárgyaló bírakat vagy bírói tanácsokat ne ad hoc, illetve ad personam válasszák ki, hanem objektív és átlátható követelmények alapján.

Az eljáró egyes bírók (illetve tanács) előzetes meghatározásának rendje egy bíróságon belül, vagyis az általános és objektív alapelvek alkalmazása, kulcsfontosságú. Egyértelműen kell jelezni, ki viseli a megfelelő ügykiosztásért a végső felelősséget. A nemzeti jog esetenként rendelkezik arról, hogy a bíróságok elnökei jogosultak kijelölni az egyes eljáró bírakat. Ebben a jogkörben azonban van tere a mérlegelésnek, amellyel az elnök visszaélhet, például nyomást gyakorolhat a bírókra azzal, hogy túlterheli őket ügyekkel, vagy éppen csak jelentéktelen ügyeket rendel hozzájuk. Arról is gondoskodhat,

⁷ 36/2013. (XII.5.) AB hat. [31-33]

⁸ MIRACLE EUROPE KFT kontra MAGYARORSZÁG ÜGY (57774/13. sz. kérelem) ÍTÉLET STRASBURG, 2016. január 12., 17. oldal 67. pont

hogy egyes politikailag érzékeny ügyek bizonyos bírókhoz kerüljenek, vagy bizonyos bírókhoz ne kerüljenek. Ezzel rendkívül hatékonyan lehet befolyásolni a folyamat végeredményét.⁹

Vizsgálni szükséges, hogy a magyar eljárási törvények és bírósági szervezeti törvény megfelelően biztosítja-e a törvényes bíróhoz való jogot az egyes eljárások során. Alapvető problematika a magyar szabályozással kapcsolatosan, hogy széles körű nem automatikus bíró kijelölési jogot biztosít a bírósági vezetők részére.¹⁰ Még mindig általánosnak tekinthető az eljáró bíró kijelölésekor (szignálás), hogy a bírósági vezetők szubjektív alapú ügynevezett kézi szignálást alkalmaznak. Ilyen szignálási rendet alkalmaztak a bírósági szervezeti rendszeren belül a 80-as években is. Erre azért volt szükség ezeitől, hogy a bírósági vezető kontrollálni tudja, ki milyen ügyet kap. Így is ki tudták védeni azt, hogy egy kényes ügyet „megbízhatatlan” a szervezeti és párt érdekeket figyelembe nem vevő bíró kapjon. Az sem véletlen, hogy ezzel szemben a legtöbb nyugat-európai országban a mai napig is a teljesen automatikus a vezető szubjektív döntésétől független szignálási rendet alkalmazzák kivédve ezzel a törvényes bíróhoz való jog megsértését. Ehhez szorosan kapcsolódva a magyar bírósági szignálási szisztéma problémáját jelenti az is, hogy a bíróság működését érintő fontos okból igazgatási úton (vezetői egyszemélyi döntése alapján), bármikor eltérhetnek az éves ügyelosztási tervtől vagy a szignálási rendtől¹¹ ami miatt a kézi szignálás teljesen önkényessé válhat.

A fentiek mellett a törvényes bíróhoz való jog érvényre jutását hátrányosan érintheti az is, hogy bármikor nyilvános indokolás nélkül átszignálhatnak ügyeket egyik bíróról a másik bíróra. A bírósági vezetőknek az ügyfél részére semmilyen indokolási kötelezettsége nincs a tekintetben, hogy milyen okból, és milyen szervezeti érdek alapján kerül átszignálásra az ügy. Az Alkotmánybíróság és az EJEB gyakorlata szerint a parttalan és formális indokok alapján fogantatott átszignálások alapjaiban sértik a törvényes bíróhoz való jogot. „Az Alkotmánybíróság a DMD GROUP a.s. kontra Szlovákia ügyben is iránymutatónak tartotta azokat a téziseket, amelyeket a Bíróság ugyan nem büntető ügyben, de „egy, a bírósági munkateher enyhítése címén végrehajtott átszignálással összefüggő ügyben mondott ki, jelesen, hogy »a bírói függetlenségnek és a jogbiztonságnak a jogállamiság szempontjából betöltött kiemelkedő jelentősége azt igényli, hogy rendkívül világosak legyenek azok a szabályok, amelyeket egy adott ügyben kell alkalmazni, világos biztosítékok legyenek az objektivitás és az átláthatóság végett és mindenekelőtt annak érdekében, hogy az önkényességnek a látszatát is elkerüljék az ügyek bírókra való kiszignálásában.« Ezzel összefüggésben »mivel a munkateher megosztására vonatkozó eljárási szabályok sem kimerítőek nem voltak, és jelentős mozgásszabadságot biztosítottak az adott bíróság elnökének«, a szlovák kormány nem tudta meggyőzően bizonyítani, hogy az »átszignálás objektív alapokon nyugodott-e és az átszignálásban megvalósult igazgatási mérlegelés átlátható paraméterekre mutatott-e«¹²

Prof. Dr. Eser Albin az MTA tiszteleti tagja is rámutat A „törvényes bíró” és kijelölése a konkrét ügyben című tanulmányában arra hogy, eszmétörténetileg a törvényes bíróhoz való jognak a jogállami igazságszolgáltatás ismérveként felfogott elve a liberalizmusnak az abszolutizmus kormányzati „igazságszolgáltatásával” folytatott vitájából származik. Éppen ezért nem meglepő, hogy ennek az alapelvnek a hatókörét eredetileg csupán az igazságszolgáltatás védelmére szánták a végrehajtó hatalom szakszerűtlen beavatkozásaival szemben. Ez az egyirányú szemlélet azonban nem maradt meg, mivel

⁹ MIRACLE EUROPE KFT kontra MAGYARORSZÁG ÜGY (57774/13. sz. kérelem) ÍTÉLET STRASBURG, 2016. január 12., 8. oldal

¹⁰ Lásd: 14/2002. (VIII.1) IM rendelet 30-31. § BÜSZ. (Ravasz László: Bírói függetlenség és a tisztességes eljáráshoz való jog – Debreceni Jogi Műhely, 2015. évi (XII. évfolyam) 3-4. szám (2015. december)

¹¹ Lásd: Bszi. 11. § (2) bekezdés és BÜSZ 32. §. (Ravasz László: Bírói függetlenség és a tisztességes eljáráshoz való jog – Debreceni Jogi Műhely, 2015. évi (XII. évfolyam) 3-4. szám (2015. december)

¹² DMD GROUP a.s. kontra Szlovákia, 2010. október 5. 66. §, 67-68. § és 70. §). (36/2013 (XII.5.) AB határozat, (Ravasz László: Bírói függetlenség és a tisztességes eljáráshoz való jog – Debreceni Jogi Műhely, 2015. évi (XII. évfolyam) 3-4. szám (2015. december)

később, a Weimari Alkotmányban garantálásával a törvényes bíróhoz való jog elvének a törvényhozó hatalommal szemben is köthetést tulajdonítottak: Eszerint a törvényhozónak a Megfelelő szabályok megalkotásával biztosítani kell, hogy minden egyes ügyre előre meghatározott legyen, melyik bíróság melyik ítélőtanácsa és melyik bírója fog abban ítéletet hozni. A törvényes bíróhoz való jog alapelve azonban magán az igazságszolgáltatáson belül és ellenében is kezdte kifejteni hatását: Miután alapjogként vagy legalábbis alapjoghoz közelálló jogként értelmezték, az egyén abból adódó szubjektív joga mindenfajta közhatalom aktusai ellen és ezáltal a bírói intézkedéssel történő korlátozások ellen is védelmet kell, hogy biztosítson. A címzeteknek ezzel a kibővítésével párhuzamosan a törvényes bíróhoz való jog alapelvéből adódó köthetetés tartalmi elemeinek további kibontása is megkezdődött. A Szövetségi Alkotmánybíróság joggyakorlata szerint a törvényes bíró garanciája ugyanis nem csupán annak formális biztosítására korlátozódik, hogy az egyes ügyekben a bíró illetékessége absztrakt-általános törvényi előírásból adódjon; hanem ez az alapelv felöleli az alaptörvény bíróképéből adódó bírói tevékenység olyan materiális minősítési ismérveit is, mint amilyen a bíró függetlensége és pártatlansága (GG. 97. Art.).¹³

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

A fenti elveket jelen ügyre vetítve megállapítható, hogy a Gyulai Törvényszék a 4.Bf.275/2016/9. számú ítélete a törvényes bíróhoz való jog követelményének nem felelt meg. A Be. 373. § (1) bekezdés II. pont a.) pontja alapján az ítélet hatályon kívül helyezésének van helye, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva. [Ugyanígy rendelkezik az új Be. 608. § \(1\) bekezdése is.](#)

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. (Bszi) 8. § (1) bekezdése alapján senki sem vonható el törvényes bírójától. A 8. § (2) bekezdés alapján a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.

A bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás 114. § (1) bekezdése szerint a Bszi. 9. § (1) bekezdése alapján a bíróság elnöke minden év december 10. napjáig a következő tárgyévvel vonatkozóan ügyelosztási rendet határoz meg. Az ügyelosztási rendnek tartalmaznia kell, hogy a bírák, a bírósági titkárok, bírósági ügyintézők mely ügyekben járhatnak el (ügybeosztás), és hogy az ügyek kiosztására milyen szabályok szem előtt tartásával kerül sor (ügykiosztás).

A fenti garanciális szabályok biztosítják, hogy az ügyek elosztása és tárgyalása előre meghatározott elvek mentén, kiszámíthatóan és átláthatóan történjen, abban szubjektív döntések ne játszanak szerepet.

A Gyulai Törvényszék 2016. El.III.A.3/19. számú ügyelosztási rendje határozta meg, hogy 2017. évben a Gyulai Törvényszék bírái és bírói tanácsai milyen ügyekben jogosultak eljárni. Az ügyelosztási rend b.3. számú melléklete alapján a Dr. [REDACTED] tanácselnök által vezetett tanács (eljáró bírók: [REDACTED] az alábbi bűncselekmények tárgyalása során jogosult eljárni:

- az egészséget veszélyeztető bűncselekmények,
- a szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények,
- a költségvetést károsító bűncselekmények,
- a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények.

A fenti ügytárgyakból kitűnően e tanács vagyon elleni bűncselekmények tárgyalására az ügyelosztási rendben nem került kijelölésre, így a csalás büntette miatt folyamatban volt büntető ügyben II. fokú tanácsként nem járhatott volna el.

¹³ Sonderdrucke aus der Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, Originalbeitrag erschienen in: Magyar jog 42 (1995), S. 286.

Tekintettel arra, hogy az eljáró tanács nem az előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölhető tanácsként járt el, eljárása sértette a Bszi. 8. § (1) bekezdését és elvonta a terheltet a törvényes bírójától.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont a.) pontjába ütközően a bíróság nem volt törvényesen megalakítva, ezért a Be. 416. § (1) bekezdés c.) pontja alapján a bíróság határozatának meghozatalára a hivatkozott eljárási szabálysértéssel került sor.

Ezen eljárási szabálysértés önmagában indokolja a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését.

Fentiekben leírtak ellenére a Kúria Bfv.III.292/2018/8. sz. végzés indokolásának [39] pontjában azt állapította meg, hogy „az indítványozó által sérelmezett előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró kötelező részvételére vonatkozó szabályokat az 1998. évi XIX. törvény nem tartalmazott, ezért a másodfokú bíróság az 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés II./a) pontjában meghatározott abszolút eljárási szabálysértést nem követett el.” A Kúria nem vette figyelembe a felülvizsgálat során azokat a rendelkezéseket, amelyeket az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB határozatában is hangsúlyoz. A törvényes bíró megítélésekor nem elegendő az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó rendelkezéseit figyelembe venni. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényben (továbbiakban Bszi.) szerepel a szolgálati beosztás szisztémája, amelynek az eljárási törvények rendelkezései mellett ugyanolyan hangsúlyt kell kapnia egy konkrét ügyben a törvényes bíró meghatározásakor. A Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre meghatározott ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. **A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró.** A 36/2013 (XII. 5.) AB határozatban leírtak alapján kijelenthető, hogy a Kúria nem vette figyelembe a Bszi.-ben foglalt rendelkezéseket, csak és kizárólag a 1998. évi XIX. törvényben foglaltak alapján jutott arra a téves megállapításra, hogy nem történt eljárási szabálysértés. A Kúria akkor járt volna el helyesen, ha a jogszabályokat egymással összhangban vizsgálta volna, megállapítva így az eljárási szabálysértést, ami maga után vonja a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését.

A Kúria döntése azért sérti az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított – a törvényes bíróhoz és ezáltal a tisztességes eljáráshoz – való jogát, mert az Alaptörvényen alapuló Bszi. törvényi rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva kizárólag a büntetőeljárási törvény szabályai alapján értelmezte a törvényes bíróhoz való jog és a törvényes bíró fogalmát, holott annak a büntetőeljárási szabályokon felül konjunktív elemét képezi az előre megállapított ügyelosztási rend szerinti kijelölés. A II. fokon eljáró tanács ennek a konjunktív feltételnek nem felelt meg, ezért az indítványozót elvonták a törvényes bírójától.

A fenti eljárási szabálysértés ellenére a Kúria a jogerős ítéletet a kötelező törvényi rendelkezések ellenére nem helyezte hatályon kívül és nem utasította új II. fokú eljárásra a Gyulai Törvényszéket, olyan tanács kijelölésére való felhívással, amely megfelel az előre megállapított ügyelosztási rendnek, ezáltal a törvényes felállított bíróság követelményének.

A Kúria jogerős ítéletet hatályában fenntartó döntése a fentiek miatt sérti az indítványozó alkotmányjogi panaszban megjelölt, alaptörvényben biztosított jogát.

3. Egyéb nyilatkozatok és melléletek

a) Nyilatkozat arról, hogy az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

A Be. 665. § (1) bekezdése alapján a védelem kérte az első fokon eljáró bíróságon a jogerős ügydöntő határozat végrehajtásának félbeszakítását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig, melyről az első fokon eljáró bíróságnak a Be. 665. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróságot értesíteni kell.

b) Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el. (Melléklet – 1 darab)

Mellékelten csatolom a teljes bizonyító erejű ügyvédi meghatalmazást, amely az Alkotmánybíróság Ügyrendje értelmében kifejezetten az Alkotmánybíróság előtti eljárásban való képviseletre jogosít.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról (Melléklet – 1 darab)

Az Abtv. 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II. 27.) Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel az indítványozó kijelentette, hogy a jelen alkotmánybíróági ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz indítványban szereplő személyes adatok nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (Mellékletek – 5 darab)

Békéscsabai Járásbíróság 19.B.130/2015/72. számú ítélete
Gyulai Törvényszék 4.Bf.275/2016/9. számú ítélete
Felülvizsgálati indítvány és észrevétel
Kúria Bfv.III.292/2018/8. számú végzés

Kelt: Gyula, 2019. január 21. napján

Tisztelettel:

terhelt

meghat. védője:

DF
57